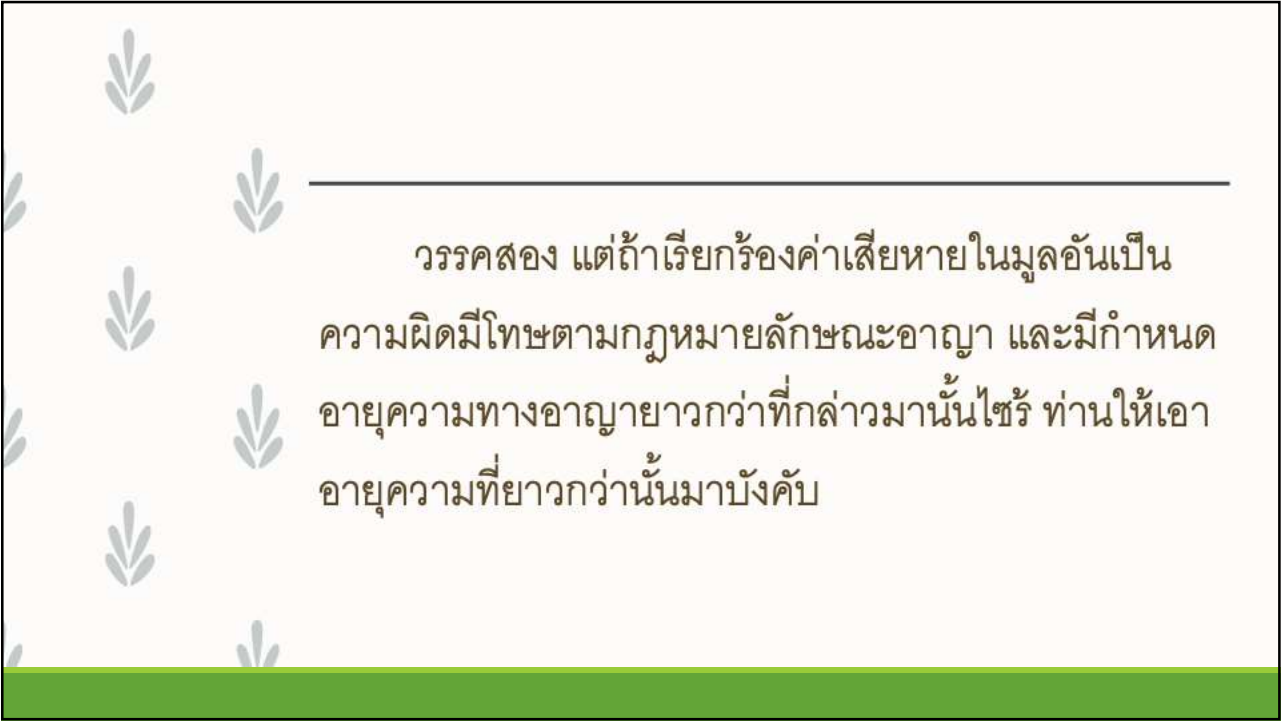
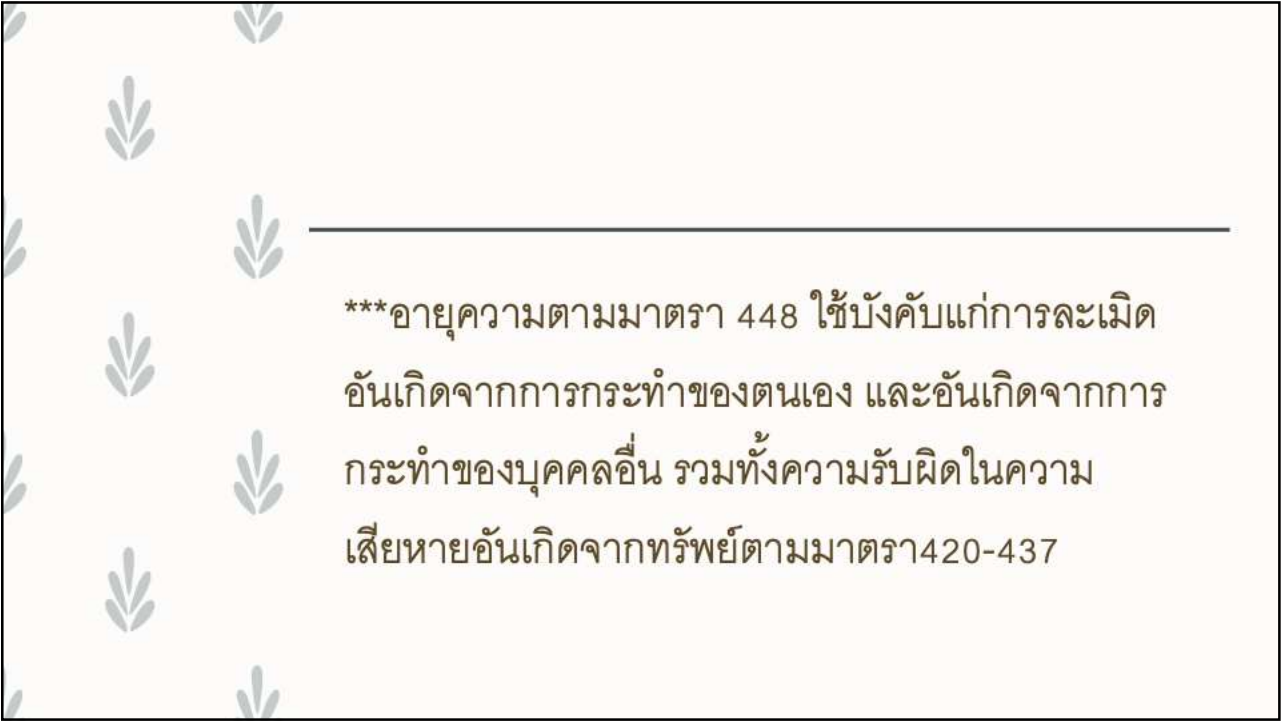

อายุความ

มาตรา 448 สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูล
ละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่
ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่า
สินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

วรรคสอง แต่ถ้าเรียก้องค่าเสียหายในมูลอันเป็น
ความผิดมีโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนด
อายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้เอา
อายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ

***อายุความตามมาตรา 448 ใช้บังคับแก่การละเมิด
อันเกิดจากการกระทำของตนเอง และอันเกิดจากการ
กระทำของบุคคลอื่น รวมทั้งความรับผิดชอบในความ
เสียหายอันเกิดจากทรัพย์ตามมาตรา 420-437

ตอนที่ ๑
อายุความการ
คืนทรัพย์สินที่
ต้องเสียไป

ค่าเสียหายที่ไม่ใช่มูลละเมิด

ค่าเสียหายในมูลละเมิดตามมาตรา ๔๓๘
ตกอยู่ในบังคับอายุความตามมาตรา ๔๔๘
แต่สำหรับค่าเสียหายที่มีสาเหตุจากมูล
ละเมิดไม่ตกอยู่ในอายุความตามมาตรา
๔๔๘

ตอนที่ ๒
อายุความการใช้
ราคาทรัพย์สิน

การใช้ราคาทรัพย์สิน

เป็นกรณีที่สืบเนื่องจากเอาทรัพย์สินเขาไปโดย
ละเมิด อันมีลักษณะแย่งการครอบครองดังกล่าว
ข้างต้น แล้วไม่อาจคืนทรัพย์สินนั้น หรือทรัพย์สิน
นั้นสูญหายหรือถูกทำลายลงโดยอุบัติเหตุ ตาม
มาตรา ๔๓๕ ผู้กระทำละเมิดจึงต้องใช้ราคาแทน
ใช้อายุความใด

ตัวอย่างฎีกา

ฎ.๑๒๕๑/๒๕๐๔

"กรณีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยสคบกันรื้อถอนเอาเครื่องยนต์และอุปกรณ์ในการหีบอ้อยของโจทก์ไป ขอให้จำเลยสงคืน ถ้าคืนไม่ได้ก็ให้ใช้ราคานั้น ไม่ใช่การเรียกร้องเอาค่าเสียหายตามมาตรา ๔๔๘ จึงไม่ถึงอายุความตามมาตรา ๔๔๘ แม้โจทก์ฟ้องเกิน ๑ ปี ก็ไม่ขาดอายุความ"

ฎ.๑๓๖๐/๒๕๔๘

"โจทก์เป็นเจ้าของดิน เมื่อจำเลยขุดเอาดินไปโดยไม่มีสิทธิ โจทก์ยอมฟ้องบังคับให้จำเลยนำดินที่ขุดไปนั้นคืนมาหรือขอให้จำเลยใช้ราคาได้ เมื่อโจทก์ฟ้องว่าจำเลยขุดดินของโจทก์ไปขายให้แก่บุคคลอื่นแล้ว โจทก์จึงขอที่จะฟ้องขอให้บังคับจำเลยใช้ราคาดินดังกล่าวแก่โจทก์ได้ เป็นการใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินคืนตาม มาตรา ๑๓๓๖ มิใช่ฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดแก่มูลละเมิด จึงไม่อยู่ในบังคับมาตรา ๔๔๘"

ตอนที่ ๓ อายุความการ ใช้ค่าเสียหาย

ค่าเสียหายที่ไม่ใช่มูลละเมิด

ค่าเสียหายในมูลละเมิดตามมาตรา ๔๓๘
ตกอยู่ในบังคับอายุความตามมาตรา ๔๔๘
แต่สำหรับค่าเสียหายที่มีสาเหตุจากมูล
ละเมิดไม่ตกอยู่ในอายุความตามมาตรา
๔๔๘

ตัวอย่างค่าเสียหายที่ไม่ใช่มูลละเมิด

๑. การใช้สิทธิไล่เบี้ยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒๖, ๔๒๗, ๔๓๑, ๔๓๓, ๔๓๔, หรือ ๗๖ เช่น นายจ้างต้องรับผิดชอบในผลละเมิดของลูกจ้างได้กระทำใน
ทางการที่จ้าง

๒. กรณีที่บุคคลหลายคนทำละเมิดไม่ว่าจะร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา ๔๓๒ หรือต่างทำละเมิดแล้วศาลให้ร่วมรับผิดชอบ เมื่อคนหนึ่งใช้ค่าเสียหายแล้วมาฟ้องให้อีกคนหนึ่งแบ่งความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙๖ ละ ๔๓๒ เป็นเรื่องใช้สิทธิไล่เบี้ยในระหว่างลูกหนี้ร่วมด้วยกันเพราะฉะนั้นจึงมีอายุความ ๑๐ ปี ไม่ใช่อายุความตามมาตรา ๔๔๘

ตัวอย่างค่าเสียหายที่ไม่ใช่มูลละเมิด (ต่อ)

๓. การขอให้ศาลเรียกผู้รับประกันภัยค่าจูนมารวมรับผิดชอบกับผู้ทำละเมิดอยู่ในอายุความ

๒ ปี ตามมาตรา ๘๘๒ วรรคหนึ่ง

๔. การฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานผิดสัญญา แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นละเมิดด้วย ก็ต้องใช้อายุความตามสัญญาที่ยาวกว่า

๕. การฟ้องให้รับผิดชอบตามสัญญาซึ่งแปลงหนี้ละเมิดระดับทำละเมิดแล้วไปทำสัญญาประนีประนอมยอมความทำให้หนี้ละเมิดระดับ แปลงหนี้ใหม่เป็นหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความ

๑.
ค่าเสียหาย
จากละเมิดซึ่ง
ไม่เป็น
ความผิด
อาญา

เป็นอายุความทั่วไปในเรื่องละเมิดตาม
มาตรา ๔๔๘ คือต้องฟ้องภายในอายุ
ความ ๑ ปี

อายุความ ๑ ปี

มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง กำหนดอายุความ ๑ ปี นั้นต้องนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน คือ รู้ตัวตัวผู้ต้องรับผิดชอบ ถ้ารู้ถึงการกระทำละเมิดแต่ยังไม่รู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่รู้เริ่มนับอายุความ

แม้ “รู้” ก่อนแต่ละเมิด
ไม่เกิดไม่เริ่มนับ

ที่ารู้ถึงการกระทำละเมิดนั้นมูลละเมิด
จะต้องเกิดขึ้นจริง แม้ผู้เสียหายรู้มาก่อน
ว่าจะมีผู้กระทำแต่มูลละเมิดยังไม่เกิด ก็
เริ่มนับอายุความ

ไม่รู้จำนวน
ค่าเสียหายก็ต้องนับ

สำหรับจำนวนค่าเสียหายจะมีเพียงใด
ผู้ทำละเมิดแต่ละคนต้องรับผิดชอบ
ไม่เป็นเหตุที่จะไม่เริ่มนับอายุความ

ต้องเริ่มนับวันรุ่งขึ้น

การนับอายุความก็เป็นไปตามหลักเรื่อง
การนับระยะเวลา คือ มีให้เริ่มนับวัน
แรกรวมเข้าไปด้วย ต้องเริ่มนับ
วันรุ่งขึ้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา
๑๙๓/๓

ละเมิดต่อเนื่องส่วนที่
เกิน ๑ ปี ขาดอายุ
ความ

ถ้าเป็นการละเมิดต่อเนื่อง ระยะเวลาที่เกิดก่อนส่วนที่เกินหนึ่งปีก็ขาดอายุความ ส่วนที่ยังไม่เกินหนึ่งปีก็ไม่ขาดอายุความ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ละเมิดต่อเนื่องไปกี่ปีก็ตาม ปีสุดท้ายไม่ขาดอายุความ

การ “รู้” ตกถึงผู้สืบ
สิทธิ

การรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายตกถึงผู้สืบสิทธิ ผู้ใช้สิทธิ หรือผู้รับช่วงสิทธิของผู้เสียหายด้วย จะต้องฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาเดียวกับผู้เสียหาย มิฉะนั้น จะขาดอายุความ

แก้ฟ้องเกิน ๑ ปี ไม่ ขาดอายุความ

เมื่อฟ้องภายในกำหนดอายุความแล้ว
อายุความสะดุดหยุดลงอยู่ แม้โจทก์จะ
ขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง โดยเพิ่มเติม
จำนวนค่าเสียหายในภายหลังเมื่อเกิน
หนึ่งปีแล้ว ค่าเสียหายที่ขอเพิ่มก็ไม่
ขาดอายุความ

การร้องขอตัดทรัพย์ อายุความไม่หยุด

แต่การร้องขอตัดทรัพย์ในคดีหนึ่งไม่เป็น
เหตุให้อายุความการฟ้องเรียก
ค่าเสียหายในมูลละเมิดสะดุดหยุดลง
เพราะเป็นคนละคดีกัน

ละเมิดเกินสิบปีขาด อายุความ

หากผู้เสียหายไม่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัว
ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนจนพ้น
สิบปีแต่วันทำละเมิด คดีขาดอายุความ
แม้ฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่รู้ถึงการ
ละเมิดและรู้ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหม
ทดแทน หรือแม้แต่ผู้เสียหายเพิ่ง
จ่ายเงินเพราะความเสียหายนั้น แต่เมื่อ
พ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด ย่อมขาด
อายุความ

นิรโทษกรรม

หมวดที่ ๓ ส่วนที่ ๑ นิรโทษกรรม

นิรโทษกรรม

หมายถึง การกระทำที่เป็นละเมิดแต่กฎหมายบัญญัติ
ยกเว้นให้ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบ คือไม่ต้องชดเชยค่าสินไหม
ทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือชดเชยน้อยกว่าความเสียหาย

***การจะเกิดนิรโทษกรรมได้นั้นต้องเกิดการกระทำ
ละเมิดขึ้นก่อน

นิรโทษกรรม เป็นเรื่องของการกระทำโดยป้องกันการ
กระทำด้วยความจำเป็นและการกระทำตามคำสั่ง
แบ่งเป็น 5 กรณี

๑. การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา 449

บุคคลใดเมื่อกระทำการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็ดีกระทำความผิดตามคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี หากก่อให้เกิดเสียหาย แก่ผู้อื่นไซ้รู้เท่าว่าบุคคลนั้นหาต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งนั้นใหม่ทดแทนไม่

ผู้ต้องเสียหายอาจเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้เป็นต้นเหตุให้ ต้องป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือจากบุคคลผู้ให้คำสั่งโดย ละเมิดนั้นก็ได้

การป้องกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่น สิทธินั้นต้องมีอยู่จริง ถ้าไม่มีอยู่จริงก็ไม่มีเหตุที่ป้องกัน หากไปทำให้เขาเสียหายก็ต้องรับผิดชอบละเมิดโดยไม่ได้รับนิรโทษกรรม

๒. การกระทำตามคำสั่ง

คำสั่งดังกล่าวตีความได้ว่าเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงาน จึงต้องปฏิบัติตามแม้จะไม่เห็นด้วยหรือมีข้อโต้แย้งกับคำสั่งนั้น เพราะเป็นคำสั่งทางปกครอง ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดอาญาฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน กฎหมายจึงให้ได้รับนิรโทษกรรม

๓. การกระทำด้วยความจำเป็นเพื่อป้องกันการภัย

๓.๑ การทำลายทรัพย์สินเพื่อป้องกันเพื่อป้องกันภัยสาธารณะ

มาตรา ๔๕๐ วรรคหนึ่ง

"ถ้าบุคคลทำบุบสลาย หรือทำลายทรัพย์สินหนึ่งสิ่งใด เพื่อจะบำบัดปัดป้องภัยอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉิน ท่านว่าไม่จำเป็นต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หากความเสียหายนั้นไม่เกินสมควรแก่เหตุภัยอันตราย"

- ทรัพย์สินที่ถูกกระทำเป็นได้ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์
- ต้องเป็นภัยอันตรายซึ่งมีมาสาธารณะ
- ความเสียหายต้องไม่เกินสมควรแก่ภัยอันตราย

๓.๒ การทำลายทรัพย์สินเพื่อป้องกันภัยเอกชน

มาตรา ๔๕๐ วรรคสอง

"ถ้าบุคคลทำบุบสลาย หรือทำลายทรัพย์สินหนึ่งสิ่งใด เพื่อจะบำบัดปัดป้องภัยอันตราย อันมีแก่เอกชนโดยฉุกเฉิน ผู้นั้นจะต้องใช้คืนทรัพย์สินนั้น"

- ทรัพย์สินที่ถูกกระทำเป็นได้ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์
- ต้องเป็นภัยที่เกิดขึ้นกับเอกชน
- การใช้คืนทรัพย์สิน

๓.๓ การทำลายทรัพย์สินเพื่อป้องกันสิทธิ

มาตรา ๔๕๐ วรรคสาม

"ถ้าบุคคลทำบุบสลาย หรือทำลายทรัพย์สินหนึ่งสิ่งใด เพื่อจะป้องกันสิทธิของตนหรือ ของบุคคลภายนอกจาก ภัยอันตรายอันมีมาโดยฉุกเฉิน เพราะตัวทรัพย์สินนั้นเองเป็นเหตุ บุคคลเช่นนั้นหา ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ไม่ หากว่าความเสียหายนั้นไม่เกินสมควรแก่เหตุแต่ถ้าภัยอันตรายนั้น เกิดขึ้นเพราะความผิดของบุคคลนั้นเอง แล้ว ท่านว่าจำต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้"

-
- ทรัพย์สินที่ถูกทำลายเป็นเหตุแห่งภัย โดยทรัพย์สินที่ถูกกระทำเป็นได้ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์
 - ป้องกันสิทธิที่มีมาโดยฉุกเฉิน ไม่ใช่ภัยอันตรายที่เกิดจากการละเมิดต่อกฎหมาย
 - ทรัพย์สินที่ถูกกระทำเป็นต้นเหตุของภัยอันตราย
 - ผู้ที่จะอ้างป้องกันต้องไม่ใช่ผู้ก่อภัยเอง
 - ความเสียหายต้องไม่เกินสมควรแก่เหตุ

๔. การป้องกันสิทธิ

เป็นการป้องกันด้วยการให้ตัวเองสมดังสิทธิที่มีอยู่ ถ้าเงินซ้ำอาจเสียสิทธิได้

มาตรา ๔๕๑

"บุคคลใช้กำลังเพื่อป้องกันสิทธิของตน ถ้าตามพฤติการณ์จะขอให้ศาล หรือเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือให้ทันทางที่ไม่ได้และถ้ามิได้ทำในทันใด ก็ยังมีอยู่ด้วยการที่ตนจะได้สมดังสิทธิ นั้นจะต้องประวิงไปมากหรือถึงแก่สาบสูญได้ ไซ้รู้ท่านว่าบุคคลนั้นหาต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่

การใช้กำลังดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น ท่านว่าต้องจำกัดครั้งแต่เฉพาะที่จำเป็น เพื่อจะบำบัดปิดป้องภัยอันตรายเท่านั้น ถ้าบุคคลผู้ใดกระทำการดังกล่าวมาในวรรคต้น เพราะหลงสับสนฐานพลาดไปว่ามี เหตุอันจำเป็นที่จะทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ไซ้รู้ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ บุคคลอื่น แม้ทั้งการที่หลงพลาดไปนั้นจะมีไซ้เป็นเพราะความประมาทเลินเล่อของตน"

๕. การป้องกันสัตว์

มาตรา ๔๕๒

"ผู้ครองอสังหาริมทรัพย์ชอบที่จะจับสัตว์ของผู้อื่นอันเข้ามาทำความเสียหายในอสังหาริมทรัพย์นั้น และยึดไว้เป็นประกันค่าสินไหมทดแทน อันจะพึงต้องใช้แก่ตนได้และ ถ้าเป็นการจำเป็นโดยพฤติการณ์แม้จะฆ่าสัตว์นั้นเสียก็ชอบที่จะทำได้ แต่ว่าผู้นั้นต้องบอกกล่าวแก่เจ้าของสัตว์โดยไม่ชักช้า ถ้าและหาตัวเจ้าของสัตว์ไม่พบ ผู้ที่จับสัตว์ไว้ต้องจัดการตามสมควรเพื่อสืบหาตัวเจ้าของ"

ข้อพิจารณาตามมาตรา ๔๕๒

๕.๑ เป็นเรื่องของสัตว์ของบุคคลอื่นมีทำความเสียหายให้แก่ผู้ครองสงฆ์หรือสงฆ์

๕.๒ นิรโทษกรรมตามมาตรา ๔๕๒ จะต้องเป็นการกระทำต่อสัตว์ที่เข้ามาทำความเสียหาย ไม่ใช่กระทำต่อคนหรือต่อสงฆ์อย่างอื่น

๕.๓ สัตว์ที่ถูกเสียหายเป็นได้ทั้งสงฆ์หรือสงฆ์และสงฆ์หรือสงฆ์

๕.๔ อำนาจที่จะจำหรือยึดตามมาตรา ๔๕๒ ต้องเป็นการยึดประกันค่าเสียหายเท่านั้น

๕.๕ เมื่อจับและยึดสัตว์ไว้เป็นประกัน หรือเมื่อฆ่าแล้วผู้ครองต้องแจ้งเจ้าของสัตว์โดยไม่ชักช้า